summade kindlaksmääramisega ja talupoegade kaitsemisega rentnikkude omavoli vastu sundisid Liivimaa reduktsioonikomisjoni juba varakult otsima väljapääsuteid tekkinud ummikust. S-i poolt 1682 koostatud memoriaal sisaldas juba kõiki Karl XI (vt. ka *Suppl.*) talupojareformide põhijooni: talude maahinde viimist ühtlasele alusele kõigis kroonumõisades (kusjuures uues maahindes arvestati adramaa aluseks 60 speetsiestaalri tulud), kümnise ärakaotamist, talupojakohustuste ühtlast takseerimist rahalisel alusel ja nende kokkukõlastamist talupoja sissetulekuga omast maast. Majandusasehaldurina oli S-l võimalik 1691 antud instruktsiooni põhjal suure energiaga teotseda talupoegade majandusliku ja õigusliku seisundi korraldamisel. Põhjasõja ajal tegeles S. ka Rootsi vägede varustamisega, tagala korrashoiuga ja teiste erakordsete ülesannetega.

G. Elgenstierna, Svenska adelns ättartavlor VII (1932); G. J. v. Buddenbrock, Sammlung der Gesetze II (1821); J. Vasar, Die grosse livländische Güterreduktion I (1931); *idem*, Karl XI talupoegadekaitse põhialuste väljakujunemine Liivimaal a. 1681—1684 („Ajalooline Ajakiri" 1931, nr. 1—3); H. Sepp, Talupoegade kaitse Rootsiaja lõpul, eriti Liivimaal (*ibid.* 1929, nr. 2—4); O. Liiv, Die wirtschaftliche Lage des estnischen Gebietes am Ausgang des XVII. Jahrhunderts I (1935), lk. 14, 15, 31 jj., ja arhiivest saadud andmed. *J. V.*

STRUVE, Friedrich Georg Wilhelm, astronoom ja geodeet, sünd. 15. IV 1793 ukj. Saksamaal Altonas gümnaasiumi direktori pojana, õppis a-st 1808 Tartu ülikoolis keeleteadust, matemaatikat ja teotses ühtlasi astronoomiaga, omandas 1813 doktori astme astronoomia alal [väitekiri *De geographica positione speculae astronomicae Dorpatensis*, Jelgava (Miitavi), 1813]. S. oli 1813—18 Tartu tähetorni observaator, 1818—39 selle juhataja ja Tartu ülikooli astronoomia korraline prof., 1839—62 Pulkovo tähetorni juhataja; a-st 1832 oli ta Vene Teaduste Akadeemia korraline akadeemik; surn. 11. XI 1864 vkj. Pulkovos. — S. juhatusel alanud Tartu tähetorni suur õitseaeg tõstis selle tähetorni maailma esimeste sellesarnaste asutiste hulka. S-l õnnestus muretseda Tartu tähetornile tolle aja kohta parimad riistad maailmas: G. v. Reichenbach'i meridiaanringi (1822) ja J. v. Fraunhofer'i refraktori (1824). Nende vahenditega toimetas ta palju kuulsaks saanud vaatlusi ja mõõtmisi; ses suhtes olgu mainitud eriti kaksiktähtede mõõtmisi käsitlev silmapaistev töö *Stellarum duplicium et multiplicium mensurae micrometricae* (Peterburi, 1837). S-l on ka väga suure ulatusega geodeetilisi töid. A-l 1816 alustatud Liivimaa triangulatsioon paisus hiljemini valitsusvõimude toetusel suuremaks kraadimõõtmiseks Baltimail Tartu meridiaani mööda, mis töö sai kodumaa kraadistamise aluseks ja mille tulemused on avaldatud teoses „Beschreibung der ... Breitengradmessung in den Ostseeprovinzen Russlands" I, II (Tartu, 1831). Jätkanud hiljemini kindral C. de Tenner'i jt. juhtival osavõtul sama kraadimõõtmist põhja suunas Jäämereni ja lõunas Doonau jõeni, avaldas ta töö „Arc du Méridien de 25°20′ entre le Danube et la mer glaciale mesuré depuis 1816 jusqu'en 1855" I, II (Peterburi, 1857, 1860). Pärast S. isiklikke läbirääkimisi keiser Nikolai I-ga (vt.), otsustati 1834 Pulkovos asutada uus suur ja rikkalikult varustatud tähetorn (see valmis 1839), mille juhatajana S. jätkas ja täiendas selle ajani Tartus toimetatud vaatlusi.

Г. В. Левицкій, Астрономы Юрьевскаго университета (1899); Левицкій I; Allg. D. Biogr. XXXVI (1893); „Vierteljahrsschrift der Astronomischen Gesellschaft" I a.-k. (1864), 1. v. ja XXIX a.-k. (1893), 1. v.; N. Struve, Zur Geschichte der Familie Struve („Deutsche Monatsschrift für Russland" 1915, nr. 1—6 jj.). *R. L.*

STRÖMFEL(D)T, Gustav Adolph v., Liivimaa Eesti distrikti majandusasehaldur, sünd. 1640 (lähemad andmed puuduvad) rootsi riigitegelase Johan Fegraeus'e (aadeldatult Strömfeldt'i) pojana, pidas ms. Luunja (Tartu-Maarja khk-s) ja Paasvere (Simuna khk-s) mõisa, teotses alates 1680-ndaist a-ist Liivimaal, oli a-st 1687 Liivimaa adramaade revisjoni komissar ja Liivimaa Eesti distrikti majandusasehaldur kuni 1710; surn. 6. IV 1717. — Algatusrohke ja kohusetruu isikuna oli S. eeskujulikult kohane sooritama raskeid ülesandeid käsikäes kindralkub. J. J. Hastfer'iga ja eriti E. Dahlberg'iga (vt. neid). S-le olid abiks kreisifiskaalid ja -foogtid.

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 319